

در یک مرتبه مرتب خوانده شود لکن آن موادی که دفعه اولی قرائت آنهاست معلوم است در باب آنها رای گرفته نمیشود .

رئیس - خواهش میکنم از اعضای این کمیسیون که فردا صبح حاضر شده رئیس و منشی خود را انتخاب نمایند عجالاً ده دقیقه تنفس است **نایب رئیس** - مطابق قرارداد پریروز باید ۶ نفر برای کمیسیونی که دوماهه نظامنامه انتخابات را بنظر دقت مطالعه بکنند و رایورزش را بمجلس بدهند یکی ماده (۱۹) و یکی ماده (۶۲) معین بشود .

حاجی سید نصرالله - باید معین شود که این کمیسیون میخواهد چه بکند برای این که این دو مطالعه را بکنند چون ماده (۱۹) میگوید که اکثریت نسبی کافی است و ماده (۶۲) میگوید اکثریت تام را باید بشود اگر کمیسیون بعد از نظر خود ثابت نمود که بین این دو ماده یکتوقع ممکن است جمع کرد که بسیار خوب و اگر یافت بین این دو ماده تناقض است آنوقت در این باب باید يك قرار داد جدیدی بدهد پس کمیسیون در این باب باید يك قرارداد صحیحی بگذارد و زمینه خودش را بداند که چه باید بکند

محمد هاشم میرزا - چون آنروز در اینجا دودسته بودند بعضی ماده ۱۹ را شامل ماده ۶۲ نمیدانستند و میگفتند با اکثریت تام باید انتخاب شود و بعضی میگویند ماده ۱۹ شامل ماده ۶۲ هست و اکثریت نسبی کافی است در این صورت کمیسیونیکه تشکیل میشود باید از هر دودسته منقسم شود

میرزا مرتضی قلیخان - بنده اعتقاد این است که محتاج بشکلی کمیسیون دیگر نخواهیم بود و باید بهمان کمیسیون تصحیح نظامنامه رجوع شود و محتاج بکمیسیون دیگر نخواهیم بود

نایب رئیس - پریروز در این خصوص صحبت شد و اکثریت در این شد که کمیسیون مخصوص تشکیل شود چنانچه در خلاصه هم نوشته شده است

مرتضی قلیخان - پریروز اینطور نشد که رای گرفته شود که بکمیسیون دیگری رجوع شود همین قدر رئیس گفت که باید بکمیسیون رجوع شود و آقایان ساکت بودند و حالاً ممکن است بقیام و قعود رای گرفت .

نایب رئیس - در صورت مجلس که قرائت شد نوشته بود که بکمیسیون دیگر باید رجوع شود و حالاً که خلاصه قرائت شد کسی اعتراض نکرد

آقا شیخعلی - بهمان کمیسیون تصحیح نظامنامه مکرر رجوع شود چه عیب دارد

نایب رئیس - عرض کردم در خلاصه نوشته شده است که باید بکمیسیون دیگر رجوع شود و در آخر هم نوشته شده که رئیس گفتند در جلسه آتیه انتخاب خواهیم کرد برای اینکه در این دو ماده (۱۹ و ۶۲) ملاحظات کنند

فاتح الملک - بهمان کمیسیون نظامنامه ها خوب است رجوع شود و گمان نمیکنم در این خصوص کسی حرفی داشته باشد برای اینکه اطلاعات آن آقایان زیاد است

اسدالله میرزا - اگر بآن کمیسیون رجوع شود بنده نخواهم بود و استعفا خواهم داد

موقمن الملک - قبل از این هم بنده کردم بنده را ننویسید در آن کمیسیون گویا اشتباه شده بود بآن کمیسیون کاغذ اراسته و بنده عرضم این کمیسیون بود که این دو ماده نظامنامه انتخابات بآن رجوع خواهد شد .

(در این موقع ورقه رای توزیم و رای گرفته شد)

نایب رئیس - لازم میدانید در اینجا استخراج شود یا در اطاق دیگر (گفتند در اطاق دیگر استخراج آراء شود)

نایب رئیس - پس خوب است آقایان معین - الرعايا و مرتضی قلیخان و وزیرزاده بروند در اطاق دیگر استخراج نمایند حالا بعضی امتیازنامهها از وزارت معارف فرستاده اند بمجلس و تکلیف آنها معلوم نیست و صاحبان آنها هم از وزارت معارف مطالبه جواب میکنند برای اینکه مشغول خواندن نظامنامه هستیم صلاح میدانید يك کمیسیون برای آنها انتخاب کنیم که در آن کمیسیون ملاحظه شود بعد نتیجه بمجلس بیاید

وکیل التجار - این نظامنامه نزدیک است تمام شود و بعد از تمام نظامنامه شروع میشود با انتخابش کمیسیون بطریقی که در آنجا نوشته شده است و یکی از آن کمیسیونها مخصوصاً متعلق بهمین مطالب است که کمیسیون معارف و علوم و فوائد عامه است پس خوب است چند روز هم تأمل شود که نظام نامه گذشته و کمیسیونها انتخاب شده بهمانها رجوع شود .

حاجی محمد اسمعیل کاشف - باین ترتیب که ما دیر میآئیم همین قسم تمام کارها معطل میماند و کار از پیش نمیرود خوبست آقایان سر ساعت حاضر شده که نظامنامه زود بگذرد .

نایب رئیس - پس رای آقایان همین است (گفتند بلی همین است)

لسان الحکما - خوبست از حالا استقبال کنیم همین نظامنامه را که در دست است ما در آنجا دو جور کمیسیون داشتیم یکی کمیسیون مبتکرات است که ابتدا از آنجا مطالب بمجلس میآید مثلاً قانونی مینویسند و آن قانون را بمجلس میآورند یکی کمیسیون مخصوص است مطالبی که کمیسیون مبتکرات مینویسد طبع و توزیع میکند و بین و کلاً تقسیم میکند و مطلبی که رجوع بکمیسیون مخصوص میشود اولاً در مجلس یکمرتبه قرائت میشود اگر در مجلس پذیرفته شد و مجلس آن را قابل توجه دانست آنوقت مجدداً بکمیسیون رجوع میشود والا مجلس رد میکند .

تقی زاده - بلی آن امتیاز نامه ها باید در مجلس قرائت شود .

نایب رئیس - آنها را از کمیسیون رئیسها میآوریم که در مجلس خوانده شود اگر تصویب کردند بکمیسیون رجوع میشود فردا سه ساعت بغروب مانده مجلس تشکیل میشود موضوع مذاکرات بدو آرایورزش کمیسیون اعتبارنامه هست و بعد شروع بقرائت نالت نظامنامه خواهد شد و در هر ماده اخذ رای خواهد شد (در این موقع نایب رئیس حرکت کرده و مجلس ختم شد)

(تقی زاده در حال قیام و کلاً اظهار داشت باید اذقلا سه روز فاصله بین این دو قرائت شود)

جلسه ۲۶

صورت مذاکرات یوم یکشنبه ۱۲ شهر

ذی حجة الحرام ۱۳۲۷

(مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد گردید)
(معاضد الملک خلاصه جلسه قبل را قرائت کردند) چون در خلاصه نوشته شده بود وکیل الرعايا غایب بود)

وکیل الرعايا - باینکه مجلس بنده را مأور کاری کرد و بهمان کار مشغول بوده ام باز حق دارد مجلس بنده را غایب بنویسد یا خیر .

رئیس - شما غائب نیستید اشتباهاً نوشته شده است .

حاجی شیخعلی - بنده میخواستم عرض تبریک بدو نفر نماینده که از طرف مجلس انتخاب شده اند عرض کنم امیدواریم از افکار آنها بنتیجه حسنه برسیم .

رئیس - موضوع مذاکرات امروز را پورت تلگرافی تبریز و رایورزش های کمیسیون اعتبارنامه کاغذی وزارت مالیه در خصوص تفاوت عمل خراسان و کاغذی است که از وزارت داخله رسیده و امتیاز بلور سازی (ذکاء الملک تلگراف تبریز را قرائت کردند)

آقا شیخ اسمعیل نوپوری - اگر مجلس صلاح بداند يك تشکری از طرف مجلس از رؤسای قشون بنماید .

وکیل التجار - بیشتر لازم میدانم بواسطه قدری اطلاعات داخلی و خارجی که تحصیل شده است بوزارت جنگ تأکید شود که در قلع و قمع اشرار این طرف مثل اشرار شاهسون اردبیل تسامح نشود و حالاً که اردوی بزرگی تشکیل شده و دولت مخارج میدهد این اشرار و رحیم خان راقع و قمع نمایند که باز بمد از زمستان دچار زحمات آنها نشویم و گوش باسته هال آنها ندهند .

رئیس - آنچه بنده اطلاع دارم در جلسه امروزی وزراء قرار قطعی داده شده است در این باب .

وکیل الرعايا - حالا که وزرای مسئول داریم خوبست بخود آنها اعتماد نموده و گذار نماییم **معاضد الملک** - اسامی اعضاء کمیسیونی است که دیروز برای آن دو ماده نظامنامه انتخابات معین شد و بردند در آن اطاق استخراج آراء نمودند **لسان الحکما** - سلیمان میرزا - آقا شیخ اسمعیل صدیق حضرت - و حیدر الملک

صدیق حضرت - چون بنده در کمیسیون عضویت دارم لذا از عضویت این کمیسیون استعفا میدهم **تقی زاده** - بنده هم چنانچه صدیق حضرت گفتند در دو کمیسیون عضویت دارم و از این کمیسیون استعفا میدهم

معاضد الملک - پس آقای مرتضی قلیخان و هم الملک بر حسب اکثریت منتخب شدند

رئیس - از این آقایان استعفا دارم هر چه زودتر رئیس و منشی خود را انتخاب نموده مشغول شوند .

وکیل التجار - استعفا دارم در هر وقتیکه اطلاع میدهند برای انتخاب کمیسیون هر کس بخواهد

قبول کند که اظهار کند که اسباب زحمت نشود
تقی زاده - پس باید هر دفعه که انتخاب
 يك كميسيون ميشود عده زيادي اظهار بدارند كه
 ما مشغول هستيم در فلان كميسيون و كلا بايد بدانند
 رفقای خودشان در كجاها مشغول هستند و اعضای
 كميسيونها را بشناسند (در اين موقع راپورت كميسيون
 اعتبارنامه ها قرائت شد.)

رئيس - چون اظهار شده بود كه در كميسيون
 اعتبارنامه ها با اعتبارنامه اين آقايمان رسيدگي
 تام نشده باين جهت مجدد احتياطاً با آنها رسيدگي شد
حاجي محمد اسماعيل كاشف - وقتی كه
 بنده وارد شدم حضرت عالی در كميسيون عالی رئيس
 موقتي بوديد و من ز الملك منشي بود اعتبارنامه خودم
 را تقديم كردم بعد از چند روز بمن رد كرديد نمی
 دانم چرا تاخير شده است يا اينكه بايد اگر هم لازم
 بود ملاحظه شود از دفتر بگيرند.

وزير زاده - چون وقتي كه دادند بمنز -
 الملك بمنز الملك بدفتر ندادند و بخودشان رد
 كردند پيروز دومرتبه خواستيم از خودشان گرفتيم
 (در اين موقع راپورت ديگر كميسيون اعتبارنامهها
 قرائت شد.)

حاجي سيد نصر الله - اين راپورت توضيح
 لازم دارد.

وحيد الملك - چون نوشته است صدرالاسلام
 رأی خود را بغير ميرزا داده است لکن معلوم نيست
 حيدر ميرزا رأی خود را بكي دادند يکرای خود
 را بكي داده است.

وكيل الرعايا - اين بعقیده بنده عيب ندارد
 برای اينكه در سه رأی بدو رأی اکثریت حاصل
 ميشود و اينجا حيدر ميرزا لا بد رأی در باره خودش
 داده صدرالاسلام هم كه در باره او رأی داده اكثریت
 حاصل ميشود.

تقی زاده - اينهم غلط است بموجب قانون
 انتخابات كه در بين سه نفر از برای انتخاب يك نفر
 نبايد رأی گرفت بايد قرعه گرفته شود (در اين موقع
 راپورت كميسيون اعتبارنامه هادر خصوص و كلای
 كاشان قرائت شد).

رئيس - در اين خصوص رأی نمی گيريم
 غرض اطلاع آقايمان بود و زلاتين هم شده و با آقايمان
 رسیده است روز سه شنبه رأی ميگيريم (در اين موقع
 مکتوب وزارت مالیه قرائت شد.)

رئيس - مقصود اين است كه اين چند
 قرعه كه خوانده ميشود اسباب تعطيل كار مامورين
 دولت شده است اين است كه هيئت رئيسه اينها را
 نگاه داشته بود كه پس از تشكيل كميسيون ها به
 كميسيونها نيكه راجع با آنهاست رجوع شود لکن
 معطل كردن نظامنامه بتاخير انداخت علاوه تاخير
 اين قبيل مطالب در اين آخر سال احتمال ميرود ماليات
 را بزمن بزنند.

محمد هاشم ميرزا - اگر كميسيوني در
 اين باب تشكيل شود بهتر است و مقرر فرمائيد در آن
 كميسيون وزير مالیه حاضر شده توضيحات لازمه
 بدهيم.

رئيس - حالا كميسيون تشكيل نميشود.
حاجي شيخعلی - صورت تفاوت عمل

تمام ولايات و متعلقات خراسان پيش بنده است در
 صورت تشكيل كميسيون بنده می آورم از روی آن
 عمل شود.

مصدق الممالك - تفاوت عمل دو قسم
 است يكي اين است كه جمع شده و راجع باصل
 ماليات است و يكي آن است كه در باب چوب و فلك
 وغيره گرفته ميشود آنها بايد موقوف شود و قسم
 اول گرفته شود.

رئيس - ميدانيد در مجلس سابق تفاوت عمل
 جمع شده و در همان اوقات يا دو ماه بعد يك ممیزی
 شد و بعد يك مقداری علاوه شده است وزارت مالیه
 ميگويد دو چيز جمع شده است و آن ممیزی هر چه
 توانسته بتفاوت عمل افزوده است حالا بايد ديدي كه
 هر دو را مامورين دولت بايد بگيرند يا يكي از
 آنها را.

محمد هاشم ميرزا - بايد به كميسيون
 رجوع شود.

رئيس - تشكيل كميسيون و عدم تشكيل
 كميسيون منوط برای مجلس است.

كاشف - اين مسئله بايد حتماً در كميسيون
 مذاكره شود والا جزئيات بسيار دارد و اگر بنا شود
 در مجلس مذاكره شود بايد از تمام جزئياتش مذاكره
 بشود و وقت مجلس را تضييع ميكند.

هر تضي قلمخان - تاريخ اين عمل پيش
 من است در مجلس سابق چهار مسئله مهم رجوع
 به مجلس شد يكي مسئله تفاوت عمل بود كه در خراسان
 ۲۰ هزار تومان بقلم آمده بود كه اصل تفاوت عمل
 بود كه بعد يك ممیزی شد و يك چيزي علاوه بر تفاوت
 عمل جمع شد و قرار شد در آن ممیزی تفاوت عمل
 سابق را منظور دارد و ايكن آن مميزين هر دو را
 نوشتند كه تفاوت عمل فلانقدر و ممیزی فلانقدر بعد
 در مجلس اين مسئله خيلي صحبت شد كه يا هر دو گرفته
 شود يا همان تفاوت عمل يا ممیزی قرار بود مجلس
 در اين باب يك قرار قطعی بنهد تاخير افتاد تا مجلس
 مفصل شد ليكن حالا بايد مجلس يك قرار قطعی در
 اين باب بدهد.

وكيل التجار - تفاوت عمل چيزی است كه
 در كتابچه جمع شده و چوب و فلك جزء تفاوت عمل
 نيست در مسئله تفاوت عمل خراسان بنده درست در
 خاطر دارم كه گفته ميشد در آن مجلس كه آنجاها كه
 ممیزی شده است ديگر تفاوت عمل نيفزايند و بهمان
 ممیزی اكتفا شود و بايد ملتفت اين نكته شد كه تفاوت
 عمل كه جمع شد آن چيزی است كه حكام كل عمل
 ميگردند نه آنكه حكام جزء عمل ميگردند.

مؤمن الملك - بنده يك عرضي دارم كه
 اطلاعی نيست اساسی است و ميخواهم بدانم يك مطلبی كه
 وارد مجلس ميشود مجلس چطور بايد قبول و رد نمايد مطلبی
 كه وارد مجلس ميشود خارج از سه قسم نيست يا
 فوری است يا وقت موسع دارد يا آنكه مجلس رد
 مينمايد در هر سه صورت بايد مطلبی كه وارد ميشود
 و وزراء به مجلس بدهند بايد خود وزراء هم حاضر
 باشند در صورتيكه فوری باشد فوريت مطلب را
 اثبات نمايند و ثابت كنند كه شور اول و دوم هم لازم
 ندارد آنوقت يك كميسيون فوری منتخب شده
 بكميسيون برود و نتيجه به مجلس بيايد حالا يك مطلبی
 كه وارد شده است بعضی تصديق ميكنيم بعضی تكذيب

ميكنيم اگر وزير حاضر بود ممكن بود بيك كلمه
 جواب بگويد بنده عرض ميكنم هر مطلبی كه پيشهاد
 مجلس ميشود وقتی كه قرائت شود در مجلس كه وزير
 حاضر باشد.

فاتح الملك - اين مسئله خيلي مهم است و
 بيك مجلس دو مجلس ختم نميشود جزئيات زياد و
 مذاكرات بسيار لازم دارد البته آن همه مذاكرات
 وقت مجلس را تضييع ميكند و بايد بكميسيون رجوع شود.

تقی زاده - اين مسئله بعقیده من هيچ راجع
 به مجلس نيست و از ابتدای مجلس گذشته هم بنده چي
 در مجلس علمي چه در كميسيون گفتم كه نبايد به مجلس
 بيايد تفاوت عمل و ممیزی ما يك چيز است يا دو چيز
 و حال آنكه يك چيز است در سال گذشته كه بود چه
 از مجلس گذشت هشت كرور تفاوت بود چه بود كه
 قلم بقلم نوشته بود يكي از قلمها هشتاد هزار تومان
 تفاوت عمل قاينات و سيستان بود كه بنان السلطنه جمع
 کرده بود لکن تفاوت عمل ولايات را درست معلوم
 نكرديم برای اينكه صورت دادن آن با مستوفیها
 بود و آنها صورت درست ندارند فقط صورت صحيحی
 كه داده شد از كرمانشاهان ويز داده شد و صورتيكه
 مستوفی اصفهان نوشته بود ميبايست يك چيزی هم
 دولت دستي باصفهان بدهد غرض اين است اگر
 ممیزی و تفاوت عمل يكي است البته بايد داده بشود
 و اگر دو چيز است كه تقبض يكديگر است معلوم
 است خود وزير مالیه نبايد بگيرد وقتی وزير مالیه
 ديديك چيزی زياده از اندازه بعهده رعايا وارد
 آمده است نبايد بگيرد و حوزة انجمن ايبالتی و ولايتی
 يكي از تكاليف مهمه اش همين است وقتی در آن ولايت
 يك چيزی علاوه و زايد از اندازه بر رعايا تحميل شده
 است تخفيف می خواهد و با وزارت مالیه مذاكره
 ميكند و وزارت مالیه هم برای انجمن ايبالتی و ولايتی
 را منطاط بايد بدانند بنده گمان نميكنم اين چيزی
 باشد كه به مجلس بيايد و بموجب آن ماده قانون اساسی
 لازم باشد وزير به مجلس بيايد.

ناصر الاسلام - بنده تايمد ميكنم فرمايش
 مؤتمن الملك را كه در قرائت اين قبيل لوايح بايد
 وزير يا معاون وزير در مجلس حاضر باشد و چون
 اين قبيل لوايح از هر وزارت خانه به مجلس می آيد از
 قبيل لايحه وزارت معارف وغيره و تمام اينها محتاج
 بتشكيل كميسيون است و اگر بخواهيد بگذاريم كه
 آن نظامنامه از مجلس بگذرد موجب تعطيل امور
 است پس خوب است مواد راجعه بتشكيل كميسيون
 را به مجلس آورده قرائت شده رأی گرفته شود و كميسيونها
 تشكيل شود و اين مطالب بكميسيون رجوع شود.

افتخار الواعظين - بنده در ممیزی خراسان
 اطلاعات درست دارم سه سال آصف الدوله ممیزی نمود
 ۶۰ هزار تومان بدولت داد در صورتيكه هر سال قريب
 ۸۰ هزار تومان عمل ميگرد و در ممیزی هم بی اعتدالی
 خيلي شده است مثلاً قرائتيكه آب زياد و عمل زياد
 داشته است صاحبان آنها بدويست تومان سيصد تومان
 رشوه آنها را از ممیزی معاف داشته و در سه گزته
 هم يك ممیزی مختصري شد و هم تفاوت عمل را گرفته
 و هم ممیزی را حالا هم رعاياي خراسان نميگويند
 ما تفاوت عمل را نميدهيم ميگويند يا تفاوت را بگيريد
 يا ممیزی را و يك نفر از مستوفيان صحيح متدين امين
 درست آقا ميرزا احمدخان مستوفی است كه رسيدگي
 کرده است و صورت صحيح از تفاوت عمل و ممیزی

دارد اگر اجازه میفرمایید آن صورت از او گرفته شود و در مجلس بیاید.

رئیس - از این مذاکرات معلوم میشود سه رأی حاصل شده است یکی آنکه بکمیسیون رجوع شود یکی آنکه آقای مؤتمن الملك گفتند با حضور وزیر قرائت شود یکی آنکه آقای تقی زاده گفت راجع بخود وزیر مالیه است و بانجمن ایالتی خراسان باید مذاکره نمایند حالا آقایان یکی از این سه رأی را اختیار کنند.

وکیل الرعایا - بنده قبول دارم اظهاری را که که تقی زاده فرمودند که بانجمن ایالتی خراسان باید مذاکره کنند و آن بموجب ماده (۹۱) است از قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی که حکمش در آنجا است و وزیر مالیه هم خودش با آنها مذاکره کند و توضیح وقت مجلس نشود و بازم میگویم که آن چیزی که جمع شده است همان تفاوت عمل است که حکام کل عمل کرده اند نه آنکه حکام جزء عمل میکردند.

کاشف - ما نمیتوانیم در مجلس از سه اعمال مأمورین جزء دولت صحبت کنیم و از این قبیل کارها زیاد است تا اگر بنا شود تمام در مجلس بیاید و در جزئیاتش مامداکره کنیم وقت مجلس توضیح میشود و لازم است که ما نظامنامه داخلی را تمام کنیم که کمیسیونها تشکیل شود و این مطالب بکمیسیون رجوع شود و اگر لازم است وزیر هم توضیح بدهد بقلابدر کمیسیون حاضر شده توضیحات خود را بدهد که وقتی نتیجه به مجلس آمد آنقدر مذاکره لازم نداشته باشد وقت مجلس توضیح نشود.

محمد هاشم میرزا - در این خصوص مذاکرات زیاد است تا وزیر تشریف بیاورند در مجلس و جواب ایرادات و توضیحات راندهند تکلیف معلوم نمیشود.

اسدالله میرزا - مذاکرات خیلی مغلوط شده است بنده عقیده ام این است که مذاکرات لازم کافی شده است و آراء مجلس در سه شق دور میزند یکی رأی آقای تقی زاده است که وزیر مالیه بانجمن ایالتی خراسان باید در این باب صحبتی نماید خیلی صحیح است یکی هم رأی مؤتمن الملك است یکی هم رأی اسدالله میرزا فرمودند راجع به مجلس است و باید به مجلس بیاید و يك ماده از قانون انجمن های ایالتی و ولایتی را در جواب ایشان میخوانم در این موقع ماده (۹۱) را قرائت کردند این ماده حق بانجمن ها میدهد و آن چیزهایی که امروز گرفته میشود بموجب قانون نیست قانون آنست که از مجلس گذشته باشد اینکه گرفته میشود الان معمول است پس اگر يك چیزی اضافه گرفته شود میتواند وزیر مالیه با تصویب انجمن ایالت خراسان بموقع اجرا گذارد پس باید نوشت که بموجب این ماده می بایست بدانید که این وظیفه خودتان و انجمن است چرا به مجلس فرستادید و اگر راجع به مجلس میدانید باید خودتان حضور داشته باشید.

مؤتمن الملك - از فرمایشات آقایان معلوم میشود اظهارات آقای تقی زاده راضی با حرف بنده یافته اند و اینطور نیست تقی زاده فرمودند این عمل اصلا با وزیر است بنده عرض کردم تا وزیر نباشد نمیشود در این باب صحبتی کرد و ممکن است وقتی وزیر آمد با بگویم که این لایحه را مجلس نمی پذیرد و با خودمان است چنانچه رأی تقی زاده است پس منافاتی ندارد رأی بنده برای ایشان و بنده عرض میکنم از این قبیل لوائح هم باز هست از قبیل لایحه وزارت معارف که خودش حاضر نیست و مادام که حاضر نشده نمیشود مطرح کرد.

وزیر زاده - بنده تأیید میکنم فرمایش آقای مؤتمن الملك را و میگویم ما نمیتوانیم که ملتیم نه و کلای وزراء که یکی ایراد کند یکی از ما عرض وزیر جواب بگویم باید خود وزیر مالیه یا غیر آن در موقع قرائت لایحه حاضر باشد.

منتصر السلطان - بنده تأیید می کنم فرمایش آقای مؤتمن الملك را عرض میکنم مادام که وزیر نیامده است نمیشود این لایحه را قرائت کرد

رئیس - این رأی را هم نمی شود داد که هیچ کاغذی از وزراء نمی شود بدون حضور آنها در مجلس قرائت شود شاید يك کاغذ اطلاعی باشد یا يك امر جزئی باشد لازم نیست حضور وزراء در آنها والا اگر بنا شود در تمام جزئیات حاضر باشند این امورات و مشکلات زیاد امروزه مملکت تمام معطل می ماند.

ناصر الاسلام - بنده بازم تأیید و تأکید میکنم عرض خودم را که مواد نظامنامه راجع به تشکیل کمیسیونها باید به مجلس بیاید.

فاتح الملك - بنده عرض میکنم چون آخر سال است و اینکه ما می گوئیم این مطالب راجع به ما نیست مخالف با اتفاق ما است با وزراء و باین ترتیب هیچ کاری از آنها پیشرفت نمی کند و مالیات زمین می ماند و الزام امور الان تشکیل کمیسیون و راجع اینگونه امور بکمیسیون و آمدن وزیر است در کمیسیون برای توضیح دادن.

تقی زاده - اولاً یکی از این آراء که تشکیل کمیسیون است بنده زیاد میدانم باید اولاً بدانیم این مطلب را مجلس پذیرفت یا خیر اگر مطلبی را مجلس قابل توجه دانست آنوقت می شود بجای رجوع کرد و ممکن است نپذیرد مثل بعضی کاغذ ها که آدم میخواهد می بیند که نتیجه ندارد و در می اندازد پس نمی شود هر مطلبی را رجوع بکمیسیون کرد و اینکه جناب مؤتمن الملك فرمودند خیلی صحیح است لیکن لازم نیست بعد از آنکه سه سال مجلس جلسات بی ترتیب داشت بگوئیم این يك روز هم بالای تمام آنها خوب است حالا جواب نوشته شود و وزیر مالیه که اولاً شما باید قانونا تشریف بیاورید

بالایحه به مجلس تشریف بیاورید و بدهم بنویسند حالا که نیامدید رأی مجلس هم فلان است نه اینکه بگردد وقت مجلس تلف شده بگردد دیگر هم تلف کنیم و از وزیر وعده بخواهیم که تشریف بیاورند و این مذاکرات بی نتیجه بماند پس از این مذاکرات باید رأی مجلس معلوم باشد و اینکه اسدالله میرزا فرمودند راجع به مجلس است و باید به مجلس بیاید و يك ماده از قانون انجمن های ایالتی و ولایتی را در جواب ایشان میخوانم در این موقع ماده (۹۱) را قرائت کردند این ماده حق بانجمن ها میدهد و آن چیزهایی که امروز گرفته میشود بموجب قانون نیست قانون آنست که از مجلس گذشته باشد اینکه گرفته میشود الان معمول است پس اگر يك چیزی اضافه گرفته شود میتواند وزیر مالیه با تصویب انجمن ایالت خراسان بموقع اجرا گذارد پس باید نوشت که بموجب این ماده می بایست بدانید که این وظیفه خودتان و انجمن است چرا به مجلس فرستادید و اگر راجع به مجلس میدانید باید خودتان حضور داشته باشید.

مؤتمن الملك - بنده هم عقیده ام این است که وزیر یا معاون آن باید حضور داشته باشد و فوریت و عدم فوریت را ثابت کنند تا زود در مجلس مطلب قطع گردد و توضیحات لازم بدهد و آنکه گفته شد چند ماده از نظامنامه راجع به تشکیل کمیسیونها قرائت شود از مجلس بگذرد و نظر تان هست آن روز در مجلس گفته شد باید مرتب در مجلس خوانده شود و رأی گرفته شود پس بهتر این است که وزیر نوشته شود که وقتی لایحه به مجلس می نویسد باید خودتان ایالات و ولایات مستحضر نیستند اسباب توضیح وقت

حاضر باشید و اینکه آقای تقی زاده فرمودند که بموجب ماده ۹۱ راجع وزیر و انجمن است خیلی صحیح است و این قسم جواب نوشته شود در واقع هم رأی با وزیر شده و زود مطلب میگذرد و آن هم در دو ماده میتواند ختم کند مطلب را.

رئیس - جمعی از آقایان اجازه خواسته اند و بی اندازه مذاکره شده است در هر سه این مطالب لازم است حالا رأی بگیریم اول در این که در مجلس باید مذاکره شود یا بخود وزارتخانه رجوع شود یعنی بموجب آن ماده وزیر مالیه با تصویب انجمن هر قسم صلاح دانستند عمل کنند بعد از اینکه در این دو ماده رأی گرفتیم آن دو شق را هم رأی خواهیم گرفت.

وکیل التجار - این مسئله اشتباه شده است قدری باید واضح شود که تفاوت عمل با ممبری يك چیز است یا آنکه ممیزی علاوه بر تفاوت عمل است معلوم میشود بر بعضی از آقایان درست مطلب معلوم نیست

رئیس - جای اشتباه نیست بگفته تفاوت عمل جمع شده است و یک مرتبه هم در ممیزی يك چیزی علاوه شده است و باید یکی از این دو عمل شود.

مؤتمن الملك - این مطلب را نمیشود رأی گرفت یا بطوریکه آقای تقی زاده فرمودند که جزء تکالیف ما نیست شاید بعد دانستیم که جزء تکالیف ما است پس اگر بناست اول رأی بگیریم که باید به مجلس بیاید یا خیر شاید پس فردا وزیر مالیه آمد و ثابت کرد جزء تکالیف ما هست آنوقت خلاف رأی مجلس رفتار شود غلط است پس باید فوری در امری رأی گرفته نشود.

تقی زاده - اینکه آقای مؤتمن الملك فرمودند مثل این است که ما این کاغذ را خوانده ایم لیکن ما این کاغذ را خواندیم و مطلبش را هم فهمیدیم این مسئله مثل این است که بگوئیم از يك دکان بگتومان گرفته شود و بگردد به بگیرند بعد يك فروش دیگر هم رفت یک چیزی گرفت حالا باید هر دو را بگیرند یا خیر معلوم است یکی هم غلط است در اینجا میگویند بگفته ممیزی شده است و آن جمع شده جزو بودجه شده و چون مجلس بودجه رأی داده است با آنهم رأی داده است و دادن آن قانونی شده است دیگر چیزی که علاوه شده است معلوم است غلط است و من میگویم این اول نباید به مجلس بیاید چرا مجلس آمده است ثانیاً اینکه بموجب قانونی که نوشته ایم بانجمن ایالتی واگذار شده است این قبیل اختیارات دیگر آنکه در اینجا باید رأی داد که وزیر مالیه هر وقت شما دیدید از محل چیزی را که باید بگیرند و مرتبه گرفته و دیدید غلط است گرفتن یکی از آنها اختیار دارید که یکی را بگیرد و آن غلط را معاف دارید.

مؤتمن الملك - ممکن است در یک موضوع در دو قانون دو ماده مختلفه یافت شود چنانچه در انتصابات دو ماده مختلفه دیدیم یافت شد و اسباب جلب توجه مجلس گردید اینکه میگویند واضح است که یکی باید گرفته شود یا حق وزیر مالیه است که خودش بتصویب انجمن ایالتی قطع و وصل نماید برای ایشان واضح است شاید برای بنده واضح نباشد و لازم است تأمل کنم پس نمیشود فوری در يك مطلب رأی داد و باید درست اطراف مطلب را تأمل کرد و رأی گرفت.

ناصر الاسلام - بنده باز هم تأکید میکنم تشکیل کمیسیون را و اگر کمیسیون تشکیل نشود به مجلس بیاید چون تمام آقایان از ترتیب تفاوت عمل ایالات و ولایات مستحضر نیستند اسباب توضیح وقت

مجلس شده نتیجه هم حاصل نمیشود پس باید کمیسیون تشکیل بآنجا رجوع شود و نتیجه به مجلس بیاید.

وکیل التجار - بنده عرض میکنم اگر تأمل فرمائید میباید که این دو مرتبه نیست.

هاشم میرزا - این یک مسئله جزئی نیست که بيك مجلس دو مجلس ختم شود اولاً يك ماده مذاکرات لازم دارد در مسئله چاپارخانه سمنان و دامغان که عبارت از دو خرابه است بمذاکره بيك مجلس اکتفا نشد در اینجا که مسئله ۸۰ هزار تومان نقد و چند هزار خروار جنس است چطور می شود بيك مجلس اکتفا شود.

اسدالله میرزا - اینکه میگویند قابل توجه نیست اینطور نیست و قتیکه لایحه از طرف وزیري به مجلس آمد قابل توجه است بعلاوه این مسئله کسر ۸۰ هزار تومان از بودجه است چطور میشود بيك کلمه ختم کرد در کمیسیون مالیه هم سابقاً اظهار شده در حال آمدن این مطلب به مجلس لازم است و اینکه گفته میشود که هر مطلبی از طرف وزیري اظهار میشود باید وزیر حاضر باشد اینطور نیست در صورتی که از طرف مجلس لایحه بود وزیري پیشنهاد شده در طور است حتماً وزیر یا معاون باید حاضر باشند در مطالبی که از طرف وزیري به مجلس پیشنهاد میشود مجبور نیست وزیر حضور داشته باشد اگر مجلس حضور وزیر را لازم دانست میگوید از برای دادن توضیحات بیاید لیکن در اینکه هر وقت وزیري لایحه میفرستد باید خودش هم بیاید یا بنا بر رأی گرفت و در مطلب فوری است یا غیر فوری باید رجوع بکمیسیون شود مطلب دیگری است و مطلب را باید مختلط در هم نکرد باید از هم تجزیه کرد.

اسدالله خان - در تأییدات نواب و الاعراض میکنم این مسئله مثل تخفیف نیست که لازم نباشد به مجلس بیاید تخفیف این است که مثلاً يك قریه که یا زنده تومان باید بدهد بواسطه غلظی در يك سنه نمیتواند بدهد میروند بانجمن ثابت میکنند که نباید بدهد انجمن بوزارت مالیه میگوید در محل فلان مبلغ کسر کرده است و باید بصیغه تخفیف معاف شود و این تفاوت بودجه است و کلی است باید به مجلس بیاید و در خصوص تفاوت عمل و ممیزی هم بنده در وزارت مالیه دیده ام که خیلی خلاف شده است مثلاً در دهاتی که اطراف تهران است از دو فرسخی و سه فرسخی خیلی ملاحظه شده است و حال که بدو مشروطیت است و مردم منتظر نمایش عدل و داد و مساوات هستند باید در تمام این بی اعتدالها يك اعتدال و مساوات اتخاذ شود.

مؤتمن الملك - اینکه اسدالله میرزا فرمودند نباید وزیر بیاید مجلس در موقعی که لایحه پیشنهاد میکنم بموجب این نامه از نظامنامه داخلی که در دست است باید هر وقت لایحه میدهد حاضر باشد در مجلس (در این موقع ماده نظامنامه داخلی را قرائت کرد) از این قانون عقل مقتضی است که وزیر باید برای اینکه ادله که در دست دارد اظهار نماید.

اسدالله میرزا - اینکه جناب عالی میفرمائید بموجب قانونی است که هنوز از مجلس نگذشته است و منبهد باید در مجلس قرائت شود و رأی گرفته شود توافقیت پیدا کند و ممکن است این نامه پذیرفته نشود و تغییر نماید لیکن چیزی که بنده عرض میکنم از روی قانون اساسی است که در دست ما است و بعلاوه

عقل اقتضا نمیکند که وزیر از برای در مطالب جزئی که به مجلس اظهار میکند خودش حاضر شود در مجلس در اینصورت که از برای هر جزئی مجبور بآمدن در مجلس باشد آنوقت نباید متوقع بود که امورات پیشرفت نماید.

رئیس - حالا خوب است يك کمیسیون منعقد کرد این مطلب بآنجا رجوع شود.

مؤتمن الملك - آسروز گفته شد در اینجا که مطالبی که از طرف وزراء پیشنهاد میشود باید بطور لایحه قانونی نوشته شود و قرار شد از طرف مجلس نوشته شود و نوشته نشد.

رئیس - از طرف مجلس نوشتیم لیکن وزیر مالیه جواب نوشت لایحه قانونی نباید وزارت مالیه از برای آوردن نقره بنویسد در موقع ضرب سکه از برای ترتیب ضرب سکه وزارت مالیه لایحه قانونی خواهد نوشت و فرستاد.

مؤتمن الملك - لایحه قانونی لازم نیست قانون مملکتی باشد ممکن بود همان تسم که آقای صدیق حضرت پیشنهادات کرد نوشته شود (گفتند صحیح است).

رئیس - من هر يك از دو طرف که حرف میزنند صحیح است میشنوم حالا از برای آمدن و توضیح دادن وزیر بقیام و مقود رأی میگیریم هر کس رأی دارد که وزیر لازم است بیاید و توضیح بدهد بقیام نماید

رئیس - با اکثریت ۲۲ نفر آمدن وزیر مالیه رأی داده شده در این موقع ذکاء الملك مکتوب وزارت داخله در باب تیمچه کتابخونه ها قرائت کرد

وزیر زاده - وزارت داخله خوب است که بداند سلطنت ماسلطنت ملی است و آنچه هم باسم خالصه دولتی است باید از این عنوان خارج شود و متعلق بموم ملت است و نباید این تیمچه هم راجع ببلدیه شود.

صدیق حضرت - خست است رأییکه الان دادیم در همین ماده مراعات کنیم.

وکیل التجار - چون ضمناً نوشته بود که لایحه هم جوفاً ارسال شده است خوب است آن لایحه هم قرائت شود و بعقیده بنده نمیشود چیزی که در عوض وجه اعانه داده شده است جزء اموال بلدیه شود.

مرتضی قلیخان - این وجهی که گرفته شده است دولت از برای مصارف لازم گرفته است و بهیچ وجه راجع ببلدیه نیست در این صورت باید این تیمچه هم بدولت برسد بهیچوجه راجع ببلدیه نیست.

حاج شیخعلی - باید این تیمچه هم بهمان مصارفی که جوهر اعانه رسیده است برسد.

صدیق حضرت - خیلی غریب است که حالا که وزارت داخله این اظهار را کرده است برای اینکه بگماه است این بدولت واگذار شده است و اداره مالیه تصرفات کرده و ترتیبات صحیح در این باب داده است و راجع ببلدیه نیست.

رئیس - چون ظاهراً بلدیه اظهاری کرده است بانجهت وزارت داخله کسب تکلیف کرده است اظهاری نمیکند برای این است که نظامنامه ما نگذشته است بنده میگویم هرگز وزیر و وزراء آمدند در اینجا و گفتند برو گرام ما این است و یکی از وظایف ما را خواستند موقتاً (۶) (۷) ماه از ما بگیرند و بوجه ما را هر قسم صلاح میدانند همین کنند ما حق خود را از دست ندادیم گفتند پس يك کمیسیون موقتی

عقل اقتضا نمیکند که وزیر از برای در مطالب جزئی که به مجلس اظهار میکند خودش حاضر شود در مجلس در اینصورت که از برای هر جزئی مجبور بآمدن در مجلس باشد آنوقت نباید متوقع بود که امورات پیشرفت نماید.

در مجلس حاضر شوند کارها نمیکند.

رئیس - چهل روز است مجلس تشکیل شده است و اگر انصاف بدهیم کاری نکرده ایم و همین ملاحظه است این يك تیمچه است که مشیر السلطنه داده است وزارت داخله میخواهد تصرف کند وزارت مالیه میگوید بمال دولت است در مجلس تکلیف خواسته اند این مطلب فاضلی نیست که لازم باشد وزیر حاضر بشود.

افتخار الواعظین - این يك اعانه است است و صاحب اعانه بدولت داده است ربطی ببلدیه ندارد.

ارباب کبخسرو - رأی بنده رأی اسدالله میرزا است باید بیکار نکرد وزراء را

سلیمان میرزا - بنده هم میخواهم عرض کنم همین قسم که رئیس فرمودند ۴ روز است مجلس تشکیل شده است و کاری نکرده ایم و اگر ملاحظه کنیم کارهای خودمان را با عشاری نمیرسد بلکه بدرجه صفری است ببینید ما روزی (۳۳۳۳) که میگیریم چه کرده ایم در مقابل بقدر ۳۳ دینار کار نکرده اگر از ما بپرسند که چه کرده ایم باید از خجالت عرق کنیم و تمام برای این است که در جزئیات سخت گیری میکنیم اگر بنا شود باید بطور پیش برویم کاری از پیش نخواهیم برد بلکه بنا شود در هر جزئی وزراء را احضار کنیم آهام از کار باز میمانند

فوقیری - بنده تأیید میکنم اسدالله میرزا را که باید در جزئیات و کلیات فرق گذاشت و می گویم بین آن کاغذ وزیر مالیه که او را رأی دادیم حاضر شود

حسنعلیخان - بنده هم میگویم این لایحه وزارت مالیه مهم است و غیر از لایحه وزارت داخله است لیکن این را هم تصدیق میکنم که نواب والا مبالغه کرد که بقدر سه تومان وفلان قدر کار نکرده ایم بنده میگویم از روز انعقاد مجلس تا بحال بقدر مقدور کار کرده ایم بنده خودم روزی ۱۰ ساعت کار کرده ام این را هم میگویم که باید نظامنامه بگذرد و اینکه وزراء در همه لوائح باید به مجلس بیایند و آنها حق دارند بگویند شما نظامنامه خودتان را هنوز تمام نکرده اید و استعدا دارم این قسم از لوائح زودر کمیسیون رئیس بنده نگذارند و اگر صلاح بدانند صبحها بيك مجلس خصوصی منعقد نمایند و این قبیل لوائح در آنجا خوانده شود و بانند وقتی مبالغی از مطالب میگذرد

مؤتمن الملك - آنچه من گفتم راجع بشخص وزیر مالیه نبود بلکه راجع بتمام وزراء بود که هر وقت بيك مطلبی دارند و میفرستند خودشان هم باید بیایند حالا اگر بشنوند وزراء که مجلس در لایحه وزیر مالیه حضور وزیر مالیه را لازم دانست و در لایحه وزیر داخله حضور او را صلاح ندانست میرنجسند و تمام وزراء در بيك ترتیب داخل هستند و اینکه حسین علی خان فرمودند من همراه نیستم من میگویم ما بقدر (۲۰۳۵) هم کار نکرده ایم آن کاریکه کرده ایم چیست بيك نظامنامه نوشته ایم آنهم ترجمه است و اینکه میگویند که وزراء اظهاری نمیکند برای این است که نظامنامه ما نگذشته است بنده میگویم هرگز وزیر و وزراء آمدند در اینجا و گفتند برو گرام ما این است و یکی از وظایف ما را خواستند موقتاً (۶) (۷) ماه از ما بگیرند و بوجه ما را هر قسم صلاح میدانند همین کنند ما حق خود را از دست ندادیم گفتند پس يك کمیسیون موقتی

عقل اقتضا نمیکند که وزیر از برای در مطالب جزئی که به مجلس اظهار میکند خودش حاضر شود در مجلس در اینصورت که از برای هر جزئی مجبور بآمدن در مجلس باشد آنوقت نباید متوقع بود که امورات پیشرفت نماید.

تشکیل شود که بودجه‌ها را اصلاح و تصویب نمایند در اینجا يك کمیسیون انتخاب کردیم و چند روز است تشکیل شده است و همه روزها از چهار و نیم بهروب مانده حاضرند اعضای کمیسیون و يك بودجه هم به مجلس نیامده است اگر بودجه خودشان را نوشته بودند چرا گفتند که نوشته ایم و کمیسیون موقتی خواستند اگر نوشته اند چرا نمیفرستند کار کردن مجلس نه اینکه تقصیر مجلس است تقصیر وزراء است مجلس مهیا است برای تصفیه امور و یک از طرف وزراء میرسد و همه روزها وزراء باید يك غذائی به مجلس تهیه نمایند

وکیلالتجار - حرف حرف را میکشد يك سهوی شده است که مسئله تیمچه به مجلس آمده است و حالا باین حرفها و تکرارها کشیده است خوب است قدری از تکرار احتراز کنیم و نتیجه بگیریم

اسدالله میرزا - بنده در جزء ثانی حرف مؤتمن الملک حرفی ندارم لکن در جزء اول آن حرف دارم اول گفتند در رأی که تفریقه فرمودند باینکه اذهان مسبوق بود رأی گرفته نشود آنوقت در خصوص يك مسئله جزئی تیمچه میگویند که رأی باید گرفت در خصوص يك تیمچه باید وزیر بیاید توضیح بدهد باین مشاغل وزراء اگر بنا شود در هر امر جزئی بیایند توضیح بدهند کار از پیش نمیرد بملازمه رأی که گرفته میشود باید مطلب سه مرتبه قرائت شود تا وکلا بمطلب را حاضر باشند و فکر کرده باشند آنوقت رأی گرفته شود و اگر بناست رأی گرفته شود من نمیگذارم

افتخار الواعظین - اینکه گفته میشود ما کار نکرده ایم صحیح است قدری هم تقصیر خودمان است برای اینکه رئیس انقاد مجلس را سه ساعت قبل از فروب اعلان میکنند و مادو ساعت به فروب حاضر میشویم غروب هم مجلس ختم میشود باید سه به فروب حاضر شویم

مؤتمن الملک - اینکه بنده گفتیم رأی گرفته شود مجبور نیستند بحرف من عمل کنند و حالا رأی بگیرند البته باید تأمل شود لکن مطلب ثانی که در خصوص تیمچه فرمودند در قانون نوشته شده است بودجه به مجلس است دیگر نوشته نشده است اگر صد تومان است به مجلس است اگر صد دینار است به مجلس نیست و من هم در خصوص آمدن وزراء نگفتم باینکه روز اینجا باشند لکن معاون برای همین است که بیاید به مجلس

لسان الحکماء - اینجا يك اشتباهی شده است در صورتیکه لایحه قانونی به مجلس فرستاده شده باشد باید وزیر یا معاون حاضر باشند در مجلس اما گاهی اشکالات قانونی پیدا می شود در آنصورت لازم نیست وزیر به مجلس بیاید از قبیل اشکالی که چند روز قبل بین بلدییه و مالیه پیدا شده بود

وزیرزاده - اگر بنده هم مراعات ترتیب را نکرده ام معذرت می خواهم برای این است که ترتیب از دست رفته در مذاکرات اینکه گفته شد مجلس کار نکرده مجلس کار کرده است همه روزها از صبح آمده و تا پاسی از شب کار کردیم و اگر از طرف وزراء چیزی نرسیده است تقصیر مجلس نیست

حسینعلی خان فواب - این تیمچه که گرفته شد برای مصارف تهران نبوده برای مصارف فوتی مملکت بوده خوب است نوشته شود که چنانچه وزارت مالیه اسناد او را گرفته ضبط کرده است و ترتیبات صحیح هم در این باب داده منافع آنرا به خرج دولت بیارزد و خودش را جزء املاک ملت محسوب می دارد

مرتضی قلیخان - آن لایحه که راجع بتفاوت عمل است و مسئله ۸۰ هزار تومان از بودجه است معلوم است که باید به مجلس بیاید و وزیر مالیه هم باید حاضر باشد اما در باب تیمچه يك رایورتنی وزارت داخله نوشته و باید بهمان مضمون که از کمیسیون چند روز قبل در خصوص منازعه بلدییه و مالیه شده بود بوزارت داخله جواب نوشته شود

رئیس - آن لایحه هنوز به مجلس نیامده است صورت خواستیم از عایدات بلدییه بعد از آمدن صورت آن لایحه در مجلس قرائت میشود

شیخ ابراهیم زنجانی - بکه موضوع که مطرح شده تمام کنبد بعد از آن در موضوع دیگر داخل شوید این ترتیب مذاکره نیست

ناصر الاسلام - بنده تصدیق میکنم حرف آقای فواب را باید تیمچه جز مالیه محسوب شود ربطی ببلدییه ندارد

فواب - خیلی اشخاص هستند که بواسطه اینکه اثنائیه سلطنتی پیش آنها بوده وحیف و میل شده است و حالا مشغول انتقال بعضی املاک اطراف تهران هستند بدولت در عوض آن اثنائیه که تفریط کرده اند اگر بنامشود آنها را بلدییه تصرف کند خیلی زیاد میشود باید مطلع باشید که اثنائیه سلطنتی راجع بتمام ملت بوده است و اینها هم که عوض آنهاست تمام ملت از آن منتفع شوند پس ربطی ببلدییه ندارد و متعلق بدولت است

رئیس - حالا باید در این باب رأی گرفت

فواب - این رأی لازم ندارد و جوهری هم که بوزارت مالیه رسیده است همین حال را دارد در هر مصرفیکه آنها رسیده اینها باید برسد و اینها هم عوض پول داده شده

آقا سید محمد رضا - اگر بناست رأی بگیرند خوب است اول از بلدییه توضیحات بخواهید برای اینکه آنها هم يك مستمسکی لابد در دست دارند و ظاهراً متمسک بآن ماده قانون بلدییه هستند که املاک شهر را جزء بلدییه محسوب میدارد

متین السلطنه - بنده دارم تصدیق میکنم فرمایشات سلبهان میرزا را بواسطه ترتیب مذاکرات امروز با سایر ایام يك اندازه کار کردیم و امروز ترتیب بکلی برخلاف است و این دو جهت دارد یکی نگذشتن نظامنامه داخلی یکی آن مطالبیکه مطرح میشود اذهان آقایان مسبوق نیست چنانچه در نظامنامه نوشته شده باید مطالب ۲۴ ساعت قبل طبع شده و بین وکلا توزیع شود که مطالعات خودشان را نموده اذهانشان مسبوق باشد حالا در این مسئله اگر لازم میدانید طبع و توزیع شود و اگر ختم شده است رأی بگیرید در اینموقع رئیس بدون اینکه جلسه آتییه یا موضوع مذاکرات آنرا تعیین نماید برخاست و مجلس نیمساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۴۷

صورت مذاکرات یوم سه شنبه ۱۴ شهریور حجة الحرام ۱۳۲۷
مجلس دو ساعت قبل از غروب منعقد شد معاضد الملک خلاصه مذاکرات روز یوم یکشنبه ۱۱ را قرائت کردند

رئیس - ملاحظه هست در خلاصه یاخیر **متین السلطنه** - يك لفظ خراسان لازم است

رئیس - نظامنامه داخلی است باید قرائت شود اما گویا در خاطر آقایان است که در قرائت دوم تا ماده نهم رأی گرفته شد لکن بعدها بمناسبت اینکه تمام مواد بهمدیگر مربوطه است گفته شد که در تمام مواد مرتباً قرائت شود و در تمام رأی گرفته شود حالا اگر بناست از اول مرتب قرائت شود و رأی گرفته شود باطل میکند رأی گرفته شده را و اگر لازم نیست مرتباً قرائت شود از ماده ۹ میخوانیم و اول باید مجلس در این باب برای خودش را معلوم نماید

وکیل الرعایا - در آن موادیکه قرائت شده است یعنی تا ماده نهم مجلس رأی داده است و گمان میکنم بعد از آنکه مجلس در چیزی رأی داده است نشود رأی داد و بنده در مواد بعد هم چیزی که آن ماده را متزلزل کند نمی بینم

رئیس - معلوم میشود رأی شما قرائت از بعد ماده نهم است

مرتضی قلیخان - چیزی که در مجلس رأی داده شده لازم نیست مجدداً مخالفت شود و اگر در مواد بعد مخالفتی بآن مواد دیدیم آن وقت آنها را اصلاح میکنیم

رئیس - پس معلوم می شود رأی مجلس همین است

میرزا محمد علیخان قریب - به عقیده بنده از اول باید قرائت شده رأی گرفته شود

رئیس - چون تاماده نهم رأی گرفته شده حالا ممکن است بخوانیم و لکن از ماده دهم شروع بگرفتن رأی میکنیم

افتخار الواعظین - رأی در قرائت سوم است که باید ماده ماده رأی گرفته شود

معاضد الملک - رأی بنده همین است که ماده ماده خواند رأی گرفته شود بواسطه اینکه در ماده هشتم بعد از گرفتن رأی يك اصلاحی بنظر رسید قرار شد بکه کمیسیون برود حالا که آن رأی صحیح است دیگر اصلاح نمیشود کرد

لسان الحکماء - بنده يك ماده العاقیه راجع بماده (۲) داشتم و راجع باصلاحات بود وقتیکه قرائت میشود مقرر فرمائید قرائت شود

وکیلالتجار - آنچه خوانده شده و رأی گرفته شده صحیح است لکن آنکه گفته شد از اول قرائت شود بملاحظه این بود که تمام مواد مربوط بیکدیگر است از برای اینکه این ارتباط از دست نرود قرار شد مرتباً خوانده شود و اگر در مواد آتییه مخالفتی ظاهر شد آن مخالفت را اصلاح میکنیم

مؤتمن الملک - رأی بنده این است که بموادیکه رأی گرفته ایم صحیح است و نمیشود مراجعه کرد

مرتضی قلیخان - بنده تمجیب دارم از اشتباهاتی که آنروز که تا ماده نهم خوانده شد و رأی گرفتیم بعد از گرفتن رأی آقای مؤتمن الملک يك پیشنهادی کردند لکن این مسئله واضح است که چیزی که رأی گرفتیم نمیشود تغییر داد

افتخار الواعظین - عرض میکنم اگر در این ۹ ماده ماده العاقیه یا اصلاحیه افزوده نخواهد شد رأییکه گرفته ایم صحیح است و اگر بناست ماده ملحق شود باید از اول نظامنامه قرائت شود

کاشف - حال آمدنی در این مسئله مباحثه میشود و بالاخره قرار بر این خواهد شد که رزی گرفته شود پس